

Par Latvijas Republikas 2017. gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem

Pašvaldību budžetu daļa

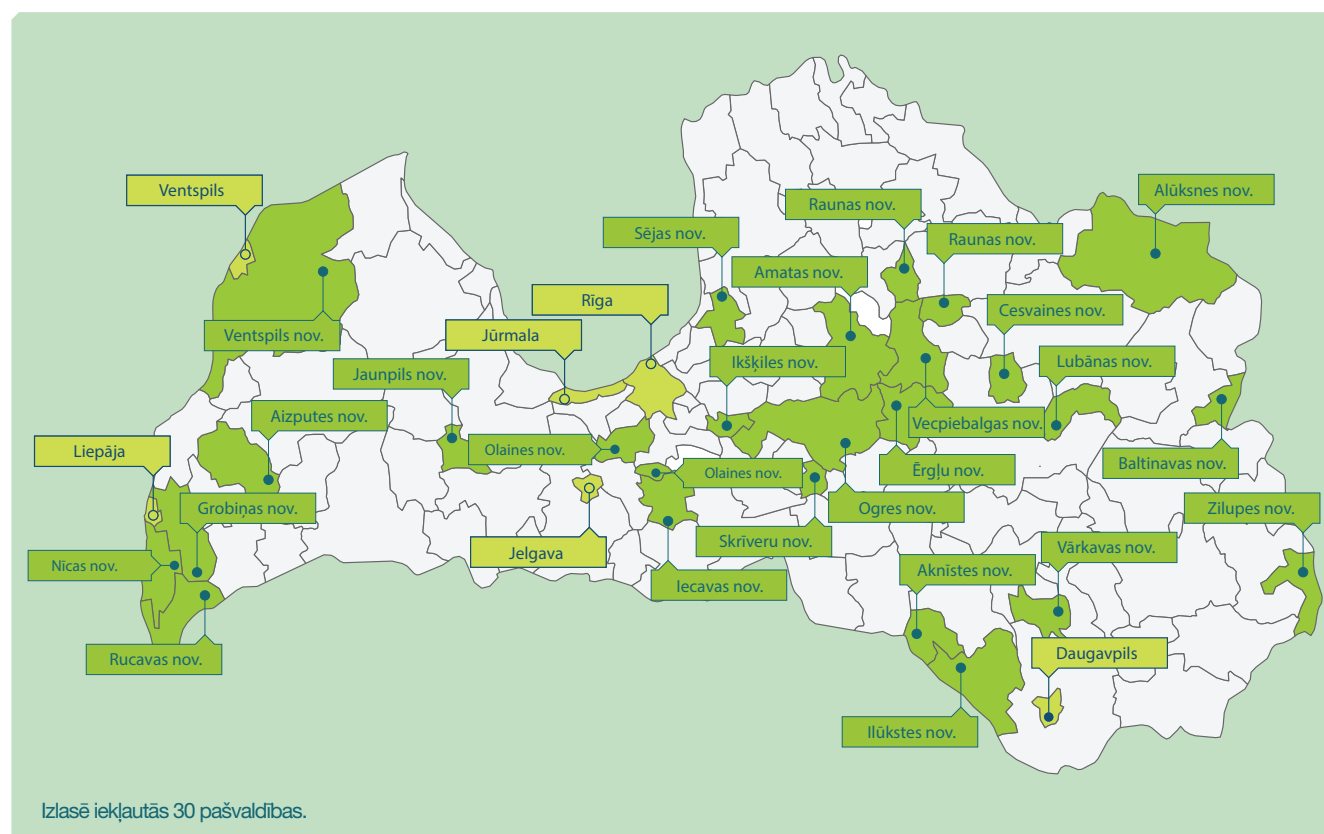
Rīga 2018

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

PAR REVĪZIJU

Lai gūtu pārliecību par pašvaldību gada pārskatu sagatavošanas atbilstību normatīvo aktu prasībām, Valsts kontrole saskaņā ar Starptautiskiem revīzijas standartiem izmanto zvērinātu revidentu darbu par visu 119 pašvaldību gada pārskatiem un atsevišķos jautājumos pārbauda izlasē iekļauto pašvaldību pārskatus. 2017. gada pārskatu izlasē Valsts kontrole iekļāva 30 pašvaldības.

Valsts kontrole, sadarbojoties ar zvērinātiem revidentiem un veicot papildu revīzijas procedūras, guva pārliecību par pašvaldību 2017. gada pārskatu sagatavošanas pareizību.

Zvērināti revidenti par visu 119 pašvaldību 2017. gada pārskatiem ir snieguši šādus atzinumus:

bez iebildēm – 109 pašvaldībām, tajā skaitā 9 pašvaldībām ir norādīti apstākļu akcentējumi;

ar iebildēm – 10 pašvaldībām, tajā skaitā 5 pašvaldībām papildus ir norādīti apstākļu akcentējumi.

Valsts kontroles revidenti revīzijā papildus vērtēja vairākus jautājumus, apzinot situāciju:

visās pašvaldībās	izlasē iekļautajās pašvaldībās	atsevišķās pašvaldībās
<ul style="list-style-type: none"> • pašvaldībām valdījumā nodotā zeme zem publiskajiem ūdeņiem • speciālais budžets • Simtgades svinību nacionālajā pasākumu plānā paredzēto pasākumu, kuros ir iesaistītas pašvaldības, finansējuma izlietošanas apjoms 	<ul style="list-style-type: none"> • bilances posteņi “Zeme, ēkas un būves”, “Bioloģiskie un pazemes aktīvi” un “Naudas līdzekļi” • deputātu atbildības noteikšanas kārtība un tās atbilstību normatīvo aktu prasībām • ziedojumu saņemšanas tiesiskums • līdzekļu piešķiršanas kārtība biedrībām, to izlietojuma kontrole un uzskaitē 	<ul style="list-style-type: none"> • reprezentācijas izdevumu pamatojums Daugavpils un Jelgavas pilsētas pašvaldībās • pamatojums Rīgas pilsētas pašvaldības naudas līdzekļu ieguldījumam SIA “Rīgas satiksme” pašu kapitālā • ieņēmumi no telpu nomas un komunālajiem pakalpojumiem Rucavas novada pašvaldības aģentūrā “Dunikas ambulance” un Vecpiebalgas novada pašvaldībā

Valsts pieprasa, pašvaldības sagatavo un iedzīvotājiem ir pieejama apjomīga informācija pašvaldību gada pārskatos. Diemžēl pašvaldību gada pārskati nesniedz patiesu, skaidru un pilnīgu informāciju par **pašvaldību saimniecisko un finansiālo situāciju un pašvaldību darbību!** Liels detalizēts informācijas apjoms vien negarantē datu kvalitatīvas izmantošanas iespējas.

Pašvaldību pārskatu daļas, kurās konstatēta nepilnīgi vai nepareizi uzrādīta informācija:

- ilgtermiņa ieguldījumi, tai skaitā valdījumā nodotā zeme zem publiskiem ūdeņiem;
- saistības, tai skaitā aizņēmumi;
- speciālais budžets un pamatbudžets;
- ieņēmumi no ziedojumiem;
- deputātu mēnešalga.

Arī atsevišķās pašvaldībās veiktajās revīzijas procedūrās konstatēts, ka ne visos gadījumos pašvaldības rīkojas kā gādīgs un labs saimnieks.

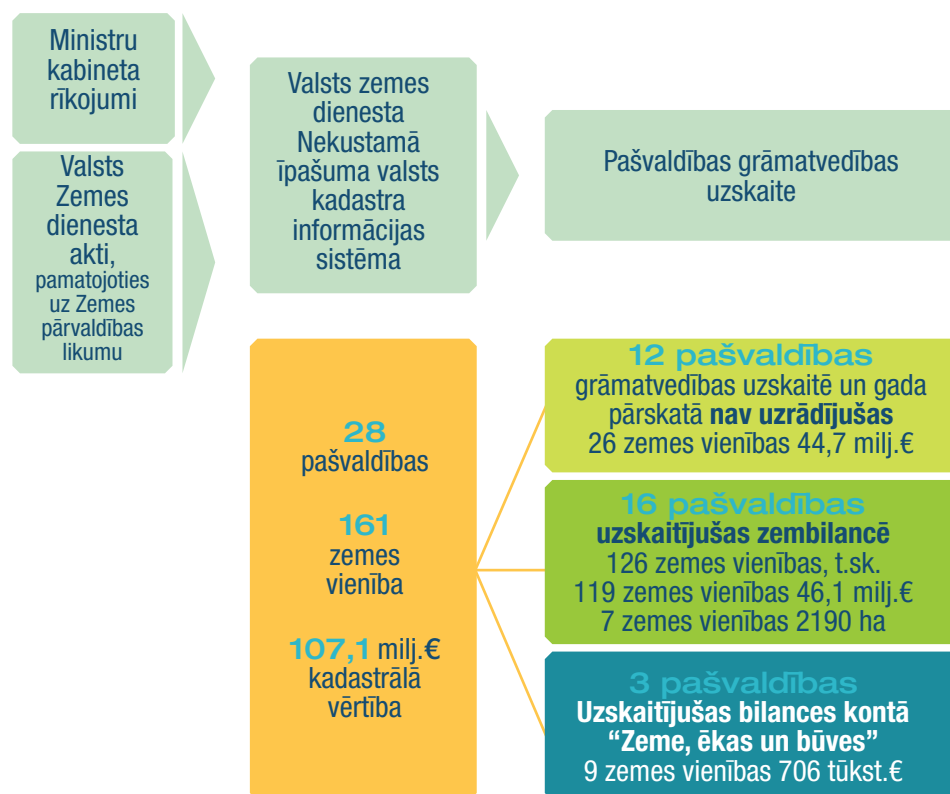
ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI

- 119 pašvaldību pārskatos kopējais ilgtermiņa ieguldījumu apjoms, par kuru nav iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru, ir **451,9 milj. eiro**
- bilances posteņiem "Zeme, ēkas un būves" un "Bioloģiskie un pazemes aktīvi" **344,1 milj. eiro** vērtībā
- zemes zem publiskajiem ūdeņiem uzskaiti – par 161 zemes vienību ar kopējo kadastrālo vērtību **107,1 milj. eiro**

Valsts kontrole secināja, ka valstī nav vienotas kārtības zemes zem publiskajiem ūdeņiem uzskaitē un pašvaldību pieeja atšķiras. Tā rezultātā pašvaldību gada pārskatos norādītā informācija nav pilnīga, patiesa un salīdzināma par zemēm zem publiskajiem ūdeņiem ar kopējo kadastrālo vērtību 107,1 milj. eiro apmērā. Pastāv arī risks, ka pašvaldības grāmatvedības uzskaitē nepamatoti palielina aktīvu vērtību un finansiālās darbības rezultātus.

Pašvaldību valdījumā nodotās zemes zem publiskiem ūdeņiem uzskaites process un revīzijā konstatētie trūkumi

Ieteikums

Lai nodrošinātu valstī vienotu publisko ūdeņu uzskaiti un to vienveidīgu uzrādīšanu pašvaldību gada pārskatos un saimnieciskā gada pārskatā, Finanšu ministrijai izstrādāt norādījumus par valstij piederušo un pašvaldību valdījumā nodoto publisko ūdeņu uzskaiti.

PAŠVALDĪBU BUDŽETU PĀRSKATI

119 pašvaldību konsolidētais kopbudžets

Speciālais budžets

Likums “Par budžetu un finanšu vadību” un “Par pašvaldību budžetiem” nosaka, ka pašvaldību budžeti sastāv no pamatbudžeta un speciālā budžeta. Savukārt Dabas resursu nodokļa likumā, likumā “Par autoceļiem” un likumā “Par ostām” ir norādes uz likumos paredzēto pašvaldību ieņēmumu piekritību pašvaldību speciālajiem budžetiem.

Ne visas pašvaldības nodala pamatbudžetu no speciālā budžeta

Šāda situācija jau tā komplicēto pašvaldību budžetu pārskatu sistēmu Saimnieciskā gada pārskatā padara vēl komplicētāku un pašvaldību budžetu dati bez darbietilpīgiem papildu aprēķiniem nav salīdzināmi. **Arī pašvaldību salīdzināšanai nav izmantojami to pamatbudžeti un speciālie budžeti**, bet būtu izmantojami tikai pārskati par katras pašvaldības konsolidēto budžetu. Šāda informācija e-pārskatu sistēmā nav pieejama.

Pašvaldību budžeta dalījuma pamatbudžetā un speciālajā budžetā jēga ir zudusi, un Pašvaldību budžeta dalījums pamatbudžetā un speciālajā budžetā apgrūtina vai nenodrošina korektu budžeta informācijas analīzi ne pašvaldības, ne arī valsts līmenī. Pašvaldībām, kas apvienojušas pamatbudžetu un speciālo budžetu, ir iespējas korektāk apzināt un analizēt situāciju kvalitatīvāku lēmumu pieņemšanai, tai skaitā budžeta plānošanā. Ieguvums ir arī administratīvā sloga mazināšana. **Apvienots budžets sniedz pilnīgāku un skaidrāku pārskatu par pašvaldības finanšu kopējo ainu. Apvienots budžets ir saprotamāks sabiedrībai. Bet šobrīd šāda rīcība neatbilst normatīvo aktu prasībām.**

Ieteikums

Lai nodrošinātu pašvaldību budžetu efektīvu, kvalitatīvu un likumīgu sagatavošanas un izpildes procesu, Finanšu ministrijai iniciēt normatīvā regulējuma par pašvaldību pamatbudžetu un speciālo budžetu sakārtošanu.

ZIEDOJUMI UN DĀVINĀJUMI

Neskaidrs normatīvais regulējums par ziedojumu un dāvinājumu saņemšanu pašvaldībām apgrūtina normatīvo aktu interpretāciju, lai, rīkojoties iedzīvotāju interesēs, nenonāktu interešu konflikta situācijā.

Vērtējot ziedojumu un dāvinājumu tiesiskumu, secināts, ka pašvaldību gada pārskatu skaidrojumos un ziedojumu budžetā sniegtā informācija nav pilnīga un patiesa.

Ziedojumu budžetā uzrādīti ieņēmumi, ko pati pašvaldība neatzīst par ziedojumiem

Ziedojumi nav uzskaitīti atbilstošā grāmatvedības kontā

Nav uzrādīti visi ziedojumi

Nav sniegta informācija par visiem saņemtajiem ziedojumiem un dāvinājumiem

Ventspils

Ventspils pilsētas pašvaldība 2017. gada pārskatā uzrādījusi 2,5 milj. eiro ziedojumu no SIA "“Ventspils nafta” termināls", kas likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" izpratnē nav neiesaistīta persona. Saskaņā ar pašvaldības sniegto informāciju ieņēmumi gūti brīvprātīgas vides vienošanās rezultātā, un šos ieņēmumus pašvaldība neatzīst kā ziedojumus, lai arī tā uzskaita.

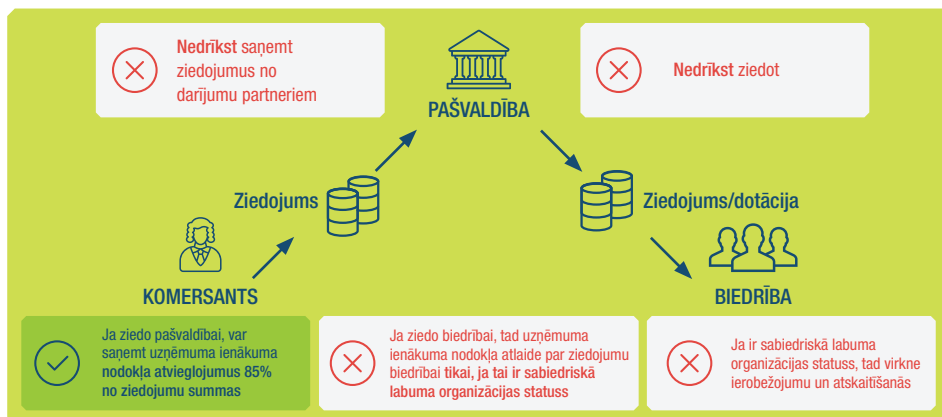
Pretrunīgā informācija par pašvaldības darījumu ar SIA "“Ventspils nafta” termināls", norāda uz kādu no iespējamiem riskiem:

- pašvaldība saņēmusi finanšu līdzekļus (ziedojumus), neievērojot likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" ierobežojumus;
- pašvaldība gada pārskatā neatbilstoši klasificējusi ieņēmumus, kas ietekmē kopsavilkumus par pašvaldību budžetiem Saimnieciskā gadā pārskatā.

Valsts kontrole nevarēja gūt pārlicību un neizsaka atzinumu par atbilstoši klasificētiem budžeta ieņēmumiem. Šis jautājums izvērtēšanai nodots KNAB. Finanšu ministrijai lūgts skaidrojums, vai šādi ieņēmumi ir pieļaujami un, ja jā, kā šāda veida finanšu līdzekļu ieņēmumi uzrādāmi budžetu pārskatos, vai, iespējams, ir nepieciešams pilnveidot ieņēmumu klasifikāciju.

Pārkāpumi ziedojumu saņemšanā

Konstatētas pazīmes, ka daļa pašvaldību ir pieņēmušas ziedojumus, neievērojot likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" ierobežojumus. Atsevišķās pašvaldībās ziedojumu pieņemšanas un izvērtēšanas process nav bijis caurskatāms un saprotams, kā arī konstatēts, ka pašvaldības darbojušās kā starpnieks starp privātiem komersantiem un biedrībām ziedojumu un dāvinājumu saņemšanā.

Jelgava

Jelgavas pilsētas pašvaldība saskaņā ar noslēgtiem ziedojumu līgumiem no dažādām juridiskām personām ziedojumos saņēma 249 tūkst. eiro apmērā (2016. g. – 195 tūkst. eiro apmērā un 2017. g. – 54 tūkst. eiro apmērā) trešo personu vajadzībām vai mērķiem. Drīz pēc ziedojuma saņemšanas pašvaldība veica saņemto ziedojumu pārskaitījumus ziedojumu līgumos norādītajām biedrībām un sporta klubiem vismaz 249 tūkst. eiro apmērā. Analizējot iesaistīto biedrību gada pārskatus, konstatēts, ka vairākām biedrībām uzņēmumi ziedojusi gan tiešā veidā, gan izmantojot pašvaldību kā starpnieku.

Liepāja

Liepājas pilsētas pašvaldība saskaņā ar noslēgtiem ziedojumu līgumiem no komersanta saņēma ziedojumus 64 tūkst. eiro apmērā. Pēc ziedojumu saņemšanas pašvaldība periodiski (pa daļām) veica saņemto ziedojumu 64 tūkst. eiro apmērā pārskaitījumus biedrībai. Līgumā ziedotājam paredzētas arī tiesības saņemt UIN atlaidi, lai gan pēc publiski pieejamās informācijas komersants ir minētās biedrības un tās sporta komandas sponsors.

Valsts kontroles sadarbība ar valsts institūcijām

Par revīzijas laikā konstatētām pazīmēm, kas liecina par iespējamiem normatīvo aktu pārkāpumiem Valsts kontrole ir informējusi KNAB, un par iespējamiem nodokļu riskiem ir informējusi Valsts ieņēmumu dienestu. VID Nodokļu pārvaldes Datu ticamības novērtējuma daļa ir veikusi preventīvos pasākumus un pārbaudes laikā vairāki nodokļu maksātāji ir precizējuši uzņēmuma ienākuma nodokļa (turpmāk – UIN) deklarācijas, tā rezultātā palielinājās aprēķinātais UIN 2015. un 2016. gadā kopsummā par 12,8 tūkst. eiro. VID turpina pārbaudes.

Ieteikums

Lai nodrošinātu pašvaldību amatpersonu tiesisku darbību atbilstoši pašvaldības iedzīvotāju interesēm, KNAB veicināt normatīvā regulējuma pilnveidošanu attiecībā uz ziedojumu saņemšanas un izlietošanas ierobežojumiem pašvaldībās.

DOTĀCIJAS BIEDRĪBĀM

Valsts kontrole konstatējusi, ka pašvaldības bieži piešķir dotācijas biedrībām un nodibinājumiem – bez pašvaldības funkcijām atbilstoša pamatojuma un nepārlicinās, vai līdzekļi izlietoti atbilstoši mērķim, kā arī – vai mērķis sasniegts. Turklāt dotāciju piešķiršana ne vienmēr nodrošina vienlīdzīgu attieksmi un atklātību pret finansējuma potenciālajiem saņēmējiem. Ne visos gadījumos pašvaldība vai trešā persona var gūt pārliecību par finansējuma apmēra pamatojumu.

Jūrmala

Jūrmalas pilsētas pašvaldība apmaksājusi zolītes čempionāta dalībnieku ēdināšanas pakalpojumus restorānā Light House Jūrmala 5 tūkst. eiro apmērā.

Jūrmala

Jūrmalas pilsētas pašvaldība, piešķir 80 tūkst. eiro biedrībai, lai līdzfinansētu maratona pasākumu. Pasākuma plānotā tāme -173,8 tūkst. eiro (prognozēti 4000 dalībnieki, 41 tūkst. eiro ieņēmumi no dalības maksas), un līdzfinansēšanas līgums paredz, ka, ja izdevumu tāmes kopsumma samazinās vai palielinās izdevumu tāmē paredzētie ieņēmumi, tad proporcionāli tiek samazināts pašvaldības līdzfinansējums, kā arī nosacījumu par pasākuma rīkotāja – biedrības – līdzfinansējumu (21,8 tūkst. eiro). Pašvaldība veica 80 tūkst. eiro apmaksu, pamatojoties uz rīkotāja atskaiti, kur uzrādīti biedrības izdevumi pasākumam precīzi 173,8 tūkst. eiro apmērā, lai gan dalībnieku skaits bija mazāks un būtiska daļa izdevumu pamatoti ar attaisnojuma dokumentiem no komersantiem, kas saistīti ar biedrības amatpersonām. Pastāv risks, ka biedrības atskaite pielāgota maksimālā pašvaldības līdzfinansējuma apmēra saņemšanai. Publiski pieejamā biedrības gada pārskatā 2017. gadā uzrādīti ieņēmumi un izdevumi 80,1 tūkst. eiro.

Jelgava

Jelgavas pilsētas pašvaldība ir dibinātājs nodibinājumā "Izglītības atbalsta fonds". Tā valdē lielākoties ir pašvaldības domes darbinieki. Nodibinājuma finansiālā atbalsta piešķiršanas process pedagogiskiem darbiniekiem nav caurskatāms, jo informācija par iespējamo finansiālo atbalstu nav plaši pieejama un nav skaidri noteikti to apjomu noteikšanas kritēriji.

PAŠVALDĪBU DEPUTĀTU ATLĪDZĪBA

2017.gada 3.jūnijā Latvijā notika republikas pilsētu un novadu domes vēlēšanas, kurās tika ievēlēti 1614 deputāti, līdz tam bija 1618 deputāti. 30 izlasē iekļauto pašvaldību domēs gan pirms, gan pēc vēlēšanām bija 413 deputāti - ceturtdaļa no visu pašvaldību deputātu kopskaita.

Vidēji valstī uz vienu pašvaldības deputātu 2017.gada beigās bija 1319 iedzīvotāji.

Eiropas Vietējo pašvaldību hartas 7.pantā "Vietējā līmeņa pienākumu izpildes apstākļi" teikts:

"Vietējo vēlēto pārstāvju darba apstākļiem ir jānodrošina brīva iespēja realizēt savas funkcijas.

Darba apstākļiem ir jānodrošina piemērota finanšu kompensācija par izdevumiem, kuri radušies, pildot attiecīgo amatu, kur iespējams kompensējot arī ienākumu vai darba samaksas zaudējumu, kā arī jānodrošina atbilstoša sociālā aizsardzība."

Likums "Par pašvaldībām" un Republikas pilsētas domes un novada domes deputāta statusa likums nosaka pašvaldības deputāta tiesības saņemt atlīdzību. Pašvaldības deputātu atlīdzību nosaka pašvaldības dome, bet jāņem vērā, ka tā ir jānosaka atbilstoši Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma (turpmāk – Atlīdzības likums) normām.

Atlīdzības likums

Pašvaldību amatpersonām mēnešalgas apmēru nosaka tā, lai mēnešalga nepārsniegtu likumā noteikto pašvaldības domes priekšsēdētājam noteikto maksimālo mēnešalgu.

Pašvaldības domes deputātu mēnešalga nedrīkst pārsniegt mēneša vidējās darba samaksas apmēru, kam piemēroti likumā noteiktie koeficienti.

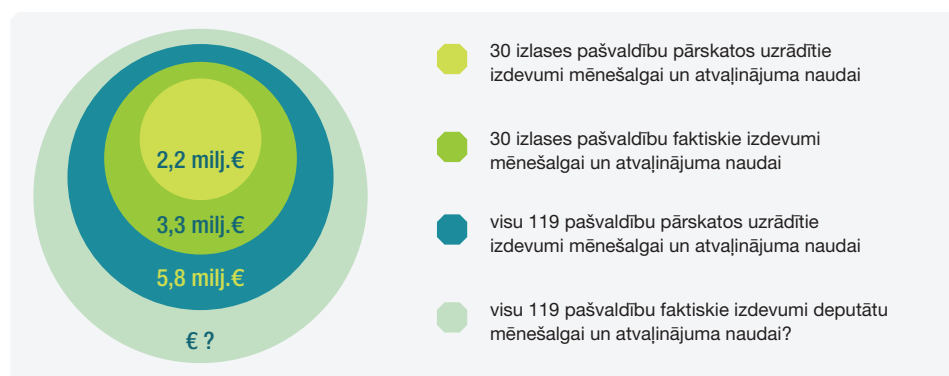
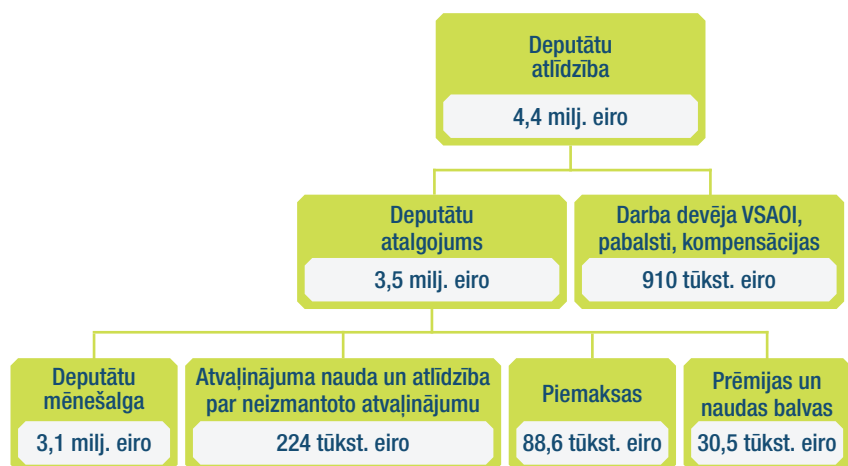
Ja deputāts neieņem algotu amatu pašvaldības domē, tā mēnešalgu nosaka proporcionāli nostrādātajam laikam.

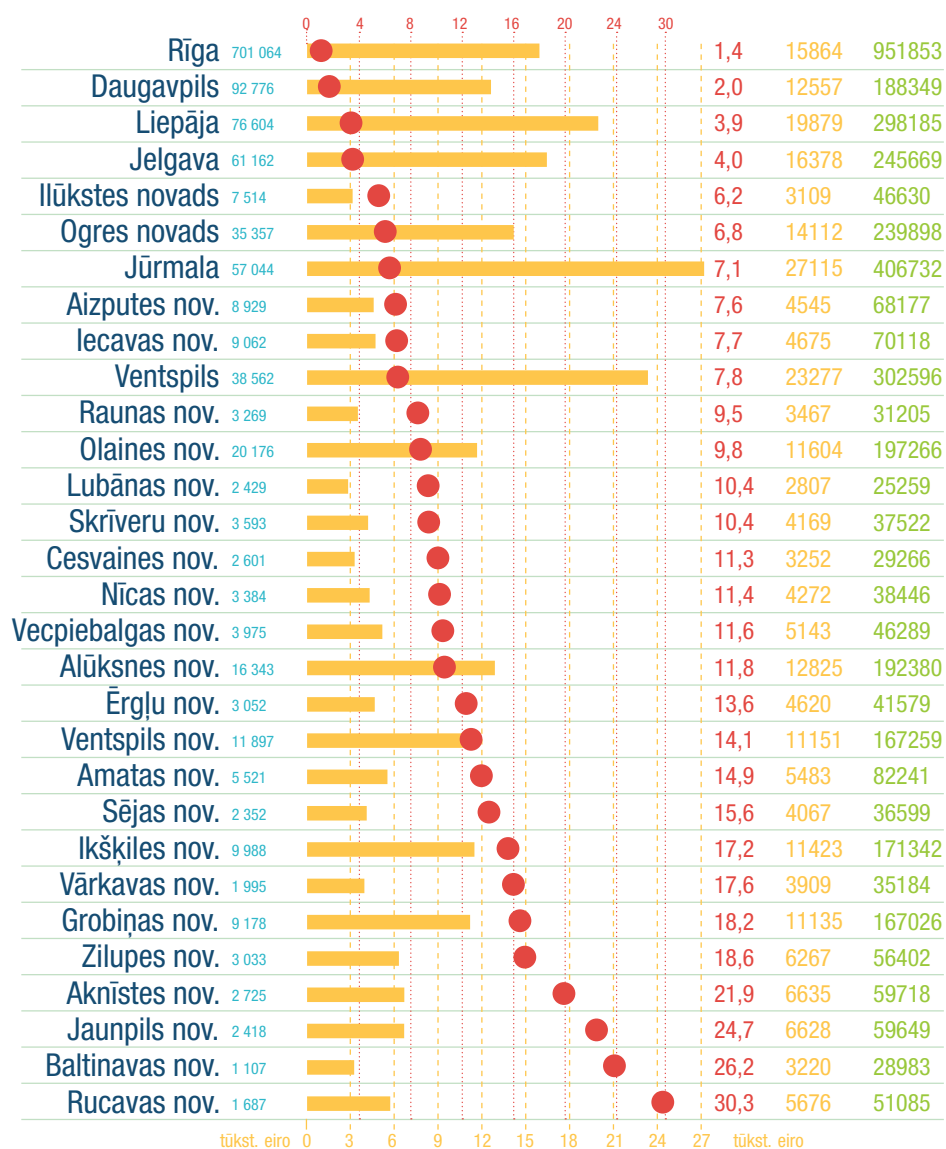
Pašvaldības dome reglamentē deputātu mēnešalgas noteikšanas kārtību un apmēru, nepārsniedzot likumā norādītos ierobežojumus.

Cik lieli bija pašvaldību budžetu izdevumi deputātu atlīdzībai?

30 izlasē iekļauto pašvaldību deputātu atlīdzības izdevumu kopsumma 2017.gadā bija 4,4 milj. eiro.

Sabiedrība, plašsaziņas līdzekļu pārstāvji, pētnieki, citas pašvaldības salīdzināšanai un citi interesenti, izmantojot publiski pieejamu informāciju – pašvaldību budžetu pārskatus, nevar gūt patiesu priekšstatu par katras pašvaldības un visu pašvaldību izdevumiem deputātu mēnešalgai.

Kādi ir katras pašvaldības izdevumi deputātu atlīdzībai 2017. gadā?

- Iedzīvotāju skaits 2017. gada beigās
- Izdevumi deputātu atlīdzībai uz 1 iedzīvotāju, eiro
- Izdevumi deputātu atlīdzībai vidēji uz 1 deputātu domē, eiro
- Izdevumi deputātu atlīdzībai kopā 2017. gadā, eiro

Pašvaldības deputātiem ir pienākums piedalīties domes sēdēs, kā arī tās institūcijas sēdēs, kuras sastāvā viņš ievēlēts, piedalīties domes lēmumu izpildes kontrolēšanā, izskatīt iedzīvotāju sūdzības un iesniegumus, rīkot iedzīvotāju pieņemšanu u.c. Kārtējās domes sēdes notiek vismaz reizi mēnesī, līdzīgi arī komiteju sēdes. Katram deputātam jābūt vismaz vienas komitejas loceklim.

Darba laika uzskaite

Deputāta pienākumu veikšanai ir specifisks raksturs – no vienas puses, vairumā gadījumu tas tiek apvienots ar citu pilna laika darbu, un, no otras puses, tas prasa neierobežotu laika iesaisti.

Domes priekšsēdētāja amats ir algots amats domē, savukārt par to, kādi vēl deputātu amati ir algoti amati domē, lemj katra pašvaldība. Atbildības likumā paredzēts atšķirīgs regulējums atbildības noteikšanai deputātiem, kuri ieņem algotu amatu domē un kuri šādu amatu neieņem. Deputāti, kuriem ir algots amats domē, saņem mēnešalgu par pilna laika darbu domē (40 stundas nedēļā jeb 160 stundas mēnesī), savukārt deputātiem, kuri neieņem algotu amatu domē, mēnešalgu nosaka proporcionāli nostrādātajam laikam.

Deputātiem, kas neieņem algotus amatus pašvaldības domē, saskaņā ar Atbildības likuma prasībām mēnešalga tiek noteikta proporcionāli nostrādātajam laikam. Tādēļ nepieciešama darba laika uzskaite. Pretējā gadījumā konkrētajai likuma normai nav jēgas vai tā neprecīzi formulēta.

Revīzijā konstatēts, ka 5 pašvaldības nav veikušas deputātu darba laika uzskaiti pilnā apmērā. Kopējais aprēķinātais deputātu mēnešalgu apmērs 2017. gadā izlases pašvaldībās bez darba laika uzskaites ir 547,8 tūkst. eiro, līdz ar to Valsts kontroles revidenti nevarēja gūt pārliecību par šo izdevumu atbilstību normatīvo aktu prasībām.

- Liepājas pilsētas pašvaldība darba laika uzskaiti veic deputātiem, kam ir algots amats domē (domes priekšsēdētājs un priekšsēdētāja vietnieki), bet neveic darba laika uzskaiti deputātiem, kuri neieņem algotu amatu domē. Deputātiem, kuri nepiedalās visās domes komisiju sēdēs, mēnešalga tiek samazināta proporcionāli kavēto sēžu skaitam. Deputātiem, kas ir kādas komisijas locekļi, darba laika uzskaite ir veikta tikai par darbu komisijās.

Rīgas pilsētas pašvaldība deputātu atbildības kārtību ir mainījusi pēc 2017.gada pašvaldību vēlēšanām, kad tā vairs neuzskaita deputātu nostrādāto darba laiku, bet nosaka mēnešalgu, un tikai pārejošas darba nespējas gadījumā samazina mēnešalgas apmēru proporcionāli darba nespējas laikam.

- Rīgas pilsētas pašvaldība darba laika uzskaiti veic deputātiem, kam ir algots amats domē (domes priekšsēdētājs, priekšsēdētāja vietnieks, komiteju priekšsēdētāji), un līdz 2017.gada vēlēšanām arī deputātiem, kuri neieņēma algotu amatu domē. Pēc 2017.gada pašvaldību vēlēšanām pašvaldība deputātiem, kuri neieņem algotu amatu domē, vairs neveic darba laika uzskaiti. Rīgas domes lēmumā noteikta mēnešalgas likme un līdz 40 stundām apmaksājama darba nedēļa, kā arī tas, ka deputāta mēnešalga tiek izmaksāta proporcionāli nostrādātajam laikam.

Revīzijas laikā analizējot Rīgas pilsētas pašvaldības sniegto informāciju, ir konstatēts, ka, piemēram, viens un tas pats deputāts līdz vēlēšanām kā deputāts ir strādājis maksimums 40 stundas mēnesī, bet pēc vēlēšanām deputātam tādā pašā deputāta statusā, saņemot pilnu mēnešalgu, grāmatvedības uzskaitē tiek ievadītas attiecīgā mēneša darba stundu skaits (160 vai vairāk) stundas mēnesī, vienlaikus atzīstot, ka nostrādātais laiks netiek uzskaitīts.

Tajās pašvaldībās, kas veic deputātu darba laika uzskaiti, tiek piemēroti dažādi risinājumi par maksimālo apmaksājamo darba laiku mēnesī – astoņas pašvaldības darba samaksas nolikumā nenosaka deputātiem apmaksājamo stundu skaita ierobežojumu, bet daļa pašvaldību ir noteikušas stundu skaita ierobežojumu, tas ir robežās no 10 līdz 120 stundām mēnesī. Tas rada jautājumu, vai visi ierobežojumu ir samērīgi un deputātu tiesībām atbilstoši.

Deputātiem apmaksājamo stundu skaits

• Vecpiebalgas novadā	10	• Jūrmalā	40
• Ilūkstes novadā	10	• Rucavas novadā	50
• Skrīveru novadā	16-18	• Ogres novadā	60
• Aizputes novadā	20	• Daugavpilī	50-90
• Ventspils novadā	30	• Ventspilī	60-120
• Amatas novadā	40	• Iecavas novadā	78

Pašvaldību deputātu mēnešalgas apmērs un konstatētās neatbilstības

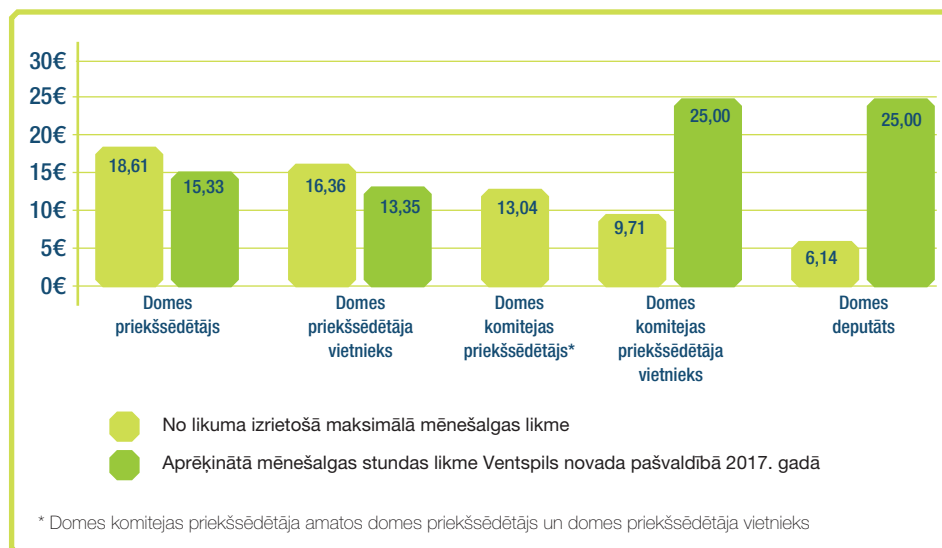
Analizējot 30 izlasē iekļauto pašvaldību iesniegto informāciju par deputātu darba samaksas aprēķina atbilstību normatīvajiem aktiem, ir konstatēts, ka 19 pašvaldības deputātiem ir aprēķinājušas mēnešalgu lielākā apmērā nekā pieļauj proporcionāli piemērotie Atlīdzības likumā noteiktie ierobežojumi.

Pēc revidentu aplēsēm, 19 pašvaldības, nepiemērojot Atlīdzības likumā noteiktos ierobežojumus proporcionāli nostrādātajam laikam jeb piemērojot deputātu nostrādātajam (uzskaitītajam) laikam likuma ierobežojumiem neatbilstoši augstu stundas likmi, deputātu mēnešalgām ir aprēķinājušas vismaz 368,4 tūkst. eiro virs likumā noteiktā, kā arī samaksājušas 86,9 tūkst. eiro darba devēja VSAOI, kas kopā veido 455,3 tūkst. eiro papildu izdevumus no pašvaldību budžeta. Piecās pašvaldībās neatbilstoši aprēķinātās deputātu mēnešalgas apmērs 2017.gadā ir mazāks par tūkstoti eiro.

Pārsniegums pamatā veidojas tāpēc, ka pašvaldības deputātiem, kuri neieņem algotu amatu domē, likumā noteikto ierobežojumu attiecina uz mēnesī aprēķināto summu, neievērojot proporcionalitāti jeb neņemot vērā to, ka nostrādātais laiks ir mazāks nekā uz pilnu mēnešalgu attiecināmais laiks.

Daļā gadījumu deputātiem, kuri neieņem algotu amatu domē, par deputātu pienākumu pildīšanu tiek piemērota augstāka stundas likme nekā izriet no Atlīdzības likuma ierobežojumiem, ja tos attiecina proporcionāli uz stundu. Pie tam vairākos gadījumos augstāka likme noteikta pašvaldības iekšējos darba samaksas noteikumos, piemēram, 12 eiro Ilūkstes un Olaines novadā, 18 eiro Ikšķiles un Vecpiebalgas novadā, 19,35 eiro Rīgā un 25 eiro Ventspils novadā.

Proporcionali Atlīdzības likumā noteiktai mēnešalgai aprēķinātās maksimālās deputāta amatu mēnešalgas stundas likmes un Ventspils novada pašvaldībā faktiski aprēķinātās deputātu mēnešalgas stundu likmes 2017.gadā, eiro

Ir pašvaldības, kas savos nolikumos deputātiem ir noteikušas maksimālo pieļaujamo mēnešalgu, kas pienākas par pilnu darba laiku (160 stundu darbs), paredzot ka tā atbilst mazākam nostrādāto stundu skaitam, piemēram:

- Jūrmalā - deputātiem ir noteikts atalgojums 982 eiro mēnesī, nosakot maksimālo stundu skaitu, par ko deputāts var saņemt atlīdzību, ne vairāk kā 40 stundas mēnesī (atbilstoši veiktajiem aprēķiniem stundas likme ir 24,55 eiro).

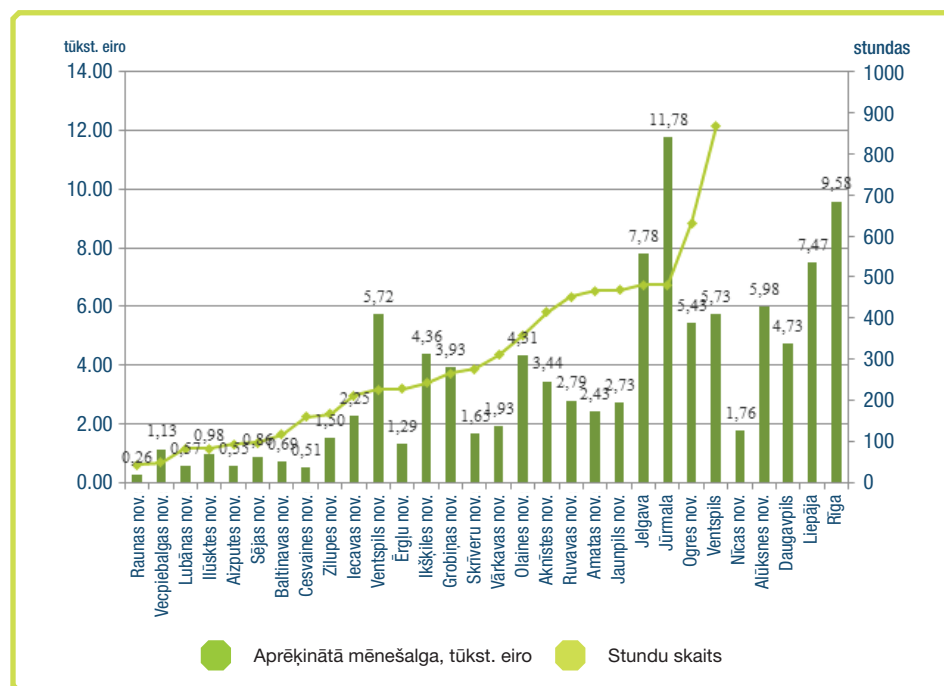
Ir gadījumi, kur pašvaldība pamatā piemēro likmes atbilstoši ierobežojumiem, bet augstāku stundas samaksas likmi piemēro tikai atsevišķiem darbiem– deputātu darbam konkrētās komisijās, piemēram:

- **Ventspils pilsētas pašvaldības noteikumos noteikta tāda deputāta darba stundas likmes aprēķina kārtība, saskaņā ar kuru 2017.gadā aprēķinātā stundas likme bija 5,94 eiro/stundā un tā nepārsniedza likuma ierobežojumus. Bet likme par darbu Iepirkumu komisijas, Likumības komisijas, Administratīvās komisijas un Medību koordinācijas komisijas sēdēs pašvaldības noteikumos noteikta tā, ka veicot atbilstošos aprēķinus 2017.gadā tā ir 13,97 eiro/stundā, citās komisijās likmes ir zemākas.**

Pieeja, ka deputātiem, kuri neieņem algotu amatu domē, Atlīdzības likumā noteiktie apmēra ierobežojumi attiecas tikai uz kopējo mēnešalgai aprēķināto summu mēnesī, bija pamatojama Atlīdzības likuma sākotnējā redakcijā. Bet attiecībā uz pašvaldību deputātu mēnešalgu Atlīdzības likumā 5.pantā (kurā noteikti mēnešalgas apmēra ierobežojumi) sākotnējā versija jau drīz pēc likuma pieņemšanas ir papildināta ar daļām, kurās ir norāde par deputāta, kas neieņem algotu amatu domē, mēnešalgas noteikšanu proporcionāli nostrādātajam laikam.

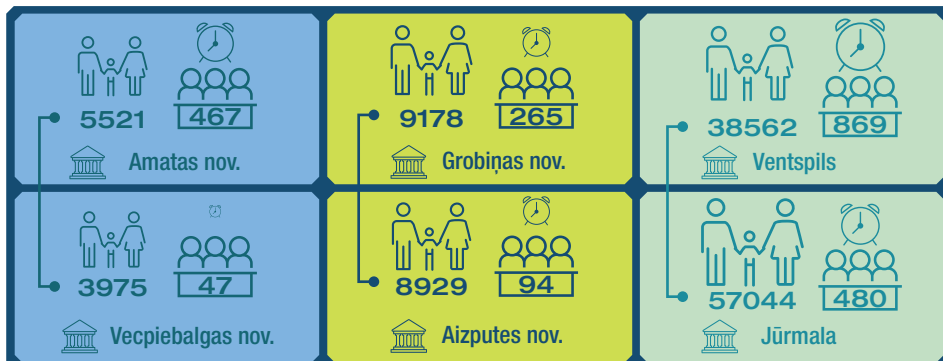
Lai parādītu pašvaldību ļoti atšķirīgo pieeju deputātu darba uzskaitē un atlīdzībā, piemēra veidā apkopota informācija par katras izlasē iekļautās pašvaldības viena deputāta, kurš neieņem algotu amatu domē, un kurš nav ne domes priekšsēdētājs, ne vietnieks, ne komitejas priekšsēdētājs vai komitejas priekšsēdētāja vietnieks, un darbojies abos sasaukumos, visa 2017.gada laikā deputāta amatā nostrādātajām (uzskaitītajām) stundām un viņam mēnešalgā aprēķināto summu (bez piemaksām, kompensācijām, VSAOI) gadā kopā.

Piemērs - vienam deputātam, kurš ievēlēts abos sasaukumos un neieņem algotu amatu domē, uzskaitītās stundas un aprēķinātās mēnešalgas apmērs 2017.gadā kopā.

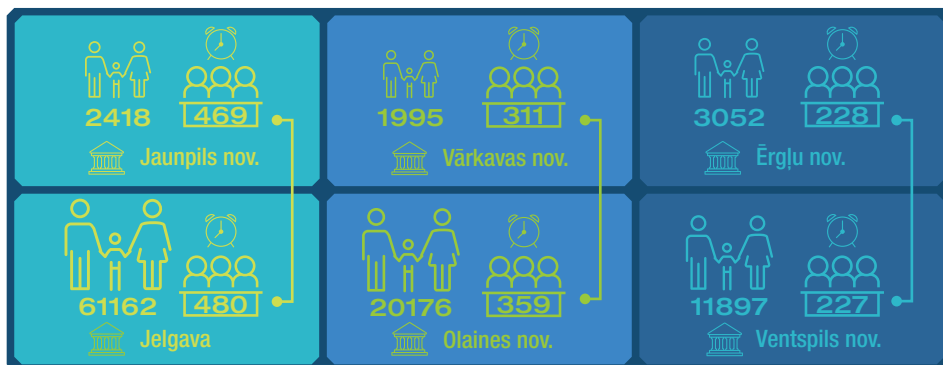

Ļoti lielās atšķirības deputātu, kuri neieņem algotu amatu domē, gadā uzskaitīto stundu skaitā norāda, ka pastāv risks, ka darba laika uzskaitē ir formāla un vērsta uz pašvaldības noteikumos maksimāli atļautās atlīdzības saņemšanu.

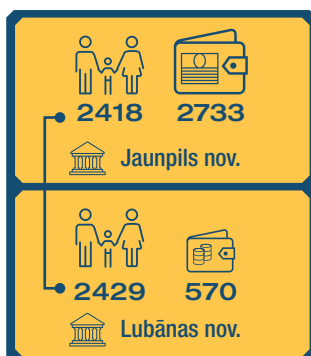
Atšķirīgs deputātu nostrādātais laiks līdzīgās pašvaldībās

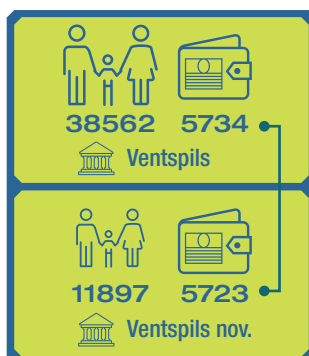
Līdzīgs deputātu nostrādātais laiks atšķirīgās pašvaldībās

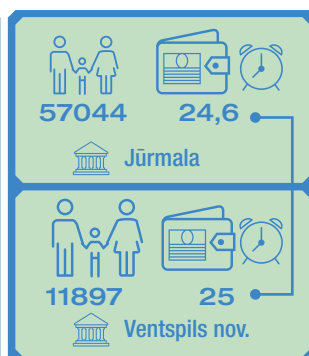
Gadā kopā deputātam aprēķinātās mēnešalgas apmēra atšķirība līdzīgās pašvaldībās

Gadā kopā deputātam aprēķinātās mēnešalgas apmērs līdzīgs dažādās pašvaldībās

Līdzīga deputāta stundas likme dažādās pašvaldībās

Atšķirīga deputāta stundas likme līdzīgās pašvaldībās

Veicot izlasē iekļauto pašvaldību sniegtās informācijas analīzi, konstatēts, ka pārskata gadā 147 deputāti jeb 24,8% no visu deputātu skaita ieņēma arī vēl kādu amatu pašvaldībā vai tās iestādē, kur arī maksāta alga no pašvaldības budžeta, piemēram:

Saskaņā ar pašvaldību sniegto informāciju līdz ar deputāta amata pienākuma pildīšanu deputāti pašvaldībā vai tās iestādēs ir ieņēmuši arī šādus amatus:

klientu apmeklētāju centra vadītājs, **sabiedrisko attiecību speciālists, grāmatvedis, nodokļu administrators**, nekustamā īpašuma speciālists, lietvedības inspektors, pašvaldības administrācijas galvenais speciālists projektu īstenošanas jautājumos, **zemes ierīcības dienesta vadītājs, ģimnāzijas direktors**, vidusskolas direktors, **sporta skolas direktors, pirmsskolas izglītības iestādes vadītājs**, pirmsskolas izglītības iestādes metodikā, kultūras centra vadītājs, **bibliotēkas vadītājs, muzeja direktors**, muzeja tūrisma informācijas centra vadītājs, **pansionāta vadītājs**, sociālās aprūpes nodaļas pārvaldnieks, **sociālais darbinieks**, pils saimniecības daļas pārvaldnieks, **speciālists mājokļu jautājumos, komunālās daļas vadītājs**, ceļu meistars, **kapsētas pārzinis**, dzimtsarakstu nodaļas vadītājs u.c.

Veicot pašvaldību sniegtās informācijas analīzi par darba laika uzskaiti deputātiem, kas ieņem vēl kādu algotu amatu pašvaldībā vai tās iestādē, ir konstatēts, ka 11 pašvaldībās 16 deputātiem vidējais darba stundu skaits mēnesī darbā pašvaldībā (kā domes deputātam un citā algotā amatā pašvaldībā vai tās iestādē) pārsniedz 250 stundas, tai skaitā četrās pašvaldībās ir deputāti, kam pašvaldībā vai tās iestādēs uzskaitītais laiks pārsniedz 300 stundas mēnesī. Jāņem vērā, ka piecās pašvaldībās daļai deputātu netika veikta pilnīga darba laika uzskaitē un tām šādu noslogojumu nevar objektīvi aprēķināt.

Gan salīdzinājums ar citām valstīm, gan revīzijā konstatētais par deputātu atlīdzību, liecina par to, ka Latvijas pašvaldību deputātu atlīdzības sistēma ir smagnēja. Tāpēc būtu **vēlams veikt pašvaldību deputātu atlīdzības sistēmas grozījumus, sistēmu padarot taisnīgāku, vienkāršāku un skaidrāku, un mazinot arī administratīvo slogu pašvaldībās**. Lai sistēmu pilnveidojot ievērotu Eiropas Padomes rekomendācijas un vienlaikus to padarītu vienkāršāku, būtu apsverama šādu principu ieviešana:

- valsts līmenī likumā noteikti pašvaldības deputāta amatalgas noteikšanas principi un apmēra ierobežojumi (maksimālais un minimālais apmērs);
- nosakot apmēra ierobežojumus (minimālo un maksimālo), ņemts vērā pašvaldības iedzīvotāju skaits, kā arī citi deputāta darba apjomu ietekmējoši faktori (piemēram, teritorijas platība, pagastu pārvalžu skaits, budžeta apjoms, nodokļu ieņēmumu apjoms u.c.);
- katrā pašvaldībā, balstoties uz likumu un diskusiju iespējami objektīvā darba grupā, noteikta pašvaldības atlīdzības kārtība;
- deputātam, kas neieņem algotu amatu domē, atlīdzības apmērs un tajā ietilpstošo standarta pienākumu uzskaitījums pamatots ar objektīvu nepieciešamā laika novērtējumu, atlīdzība tiek aprēķināta, pamatsummu koriģējot ar sēžu apmeklējumu (noteikta summa tiek atskaitīta, ja kāda sēde nav apmeklēta), un atlīdzība nav saistīta ar atskaiti par deputātu pienākumu pildīšanai veltītām stundām.

Ieteikums

Valsts kanceļejai, kā iestādei, kas no Finanšu ministrijas pārņēmusi atbildību par publiskā sektora atlīdzības politikas jautājumiem, apsvērt iespēju mainīt pastāvošo pašvaldības deputātu atlīdzības noteikšanas kārtību, padarot to skaidrāku, vienkāršāku un caurskatāmāku, vienlaikus ņemot vērā Eiropas Padomes rekomendācijas.

Latvijas Republikas
Valsts kontrole